

Τὴν ὠρισμένην ἡμέραν, ὃ ἄγνωστος ἐφάνη τὸ τρίτον τοῦ Μοζάρ πλὴν ὁ οἶκος τότε ἦτο κενός, ὃ θάνατος διήλθεν ἐμβαλὼν τὴν ἐρημίαν! ἔλαβε τὸ ἀντίγραφον τοῦ ἐπικηδείου, τὸ δι' αὐτὸν εἰτοιμασθὲν, καὶ ἀπῆλθε.

Πρὸ οὐκ ὀλίγου ἐτῶν ὑπέθεσαν τινες ὅτι ἀνεκάλυψαν τὸ μυστήριον τῆς ὀπτασίας ταύτης· ἐρέθησαν πολλὰ περὶ Οὐγγρου τινος κομῆτος, εἰς τὰ ἔγγραφα τοῦ ὁποίου, καθὰ ἐβεβαίουν, εὗρεθῇ τὸ ἀντίγραφον τοῦ ἐπικηδείου τοῦ Μοζάρ· ἀλλὰ τὰ λεγόμενά εἰσιν ἀδέσποτα καὶ οὐδεμίαν ἔχουσι βάσιν, καὶ ἀμφιβολία ἐπικρατοῦσιν ἔτι καὶ μυστήρια ὑποκρύπτουσι τὸ παράδοξον τέλος τοῦ μελοποιοῦ.

ΑΓΡΥΠΝΕΙ Η ΘΕΙΑ ΔΙΚΗ!

Α.

Τρέμον ἀπεσθενύνετο τὰ τελευταῖον ἄστρον τῆς νυκτός· καὶ ἡ ἀνατολὴ ἀνέφελος καὶ διαυγὴς περιβάλλετο τὴν ροδόχρουν αὐτῆς χλαμύδα· αἱ χελιδόνες ἔψαλλον τὸ ἐφθινὸν ἄσμα καὶ ταχεῖαι διέσχιζον τὸν αἰθέρα· ἐλαφρὸς τις θρούς, ὡς ἀπὸ τῆς γῆς ἐγειρόμενος, ἠκούετο καὶ ἐναρμόνιος ὁ ψιθυρισμὸς τῶν δένδρων, σαλευομένων ὑπὸ τῆς πρωϊνῆς αὔρας, διέκοπτε τὴν νυκτερινὴν ἡρεμίαν, βαθμηδὸν ὑποχωροῦσαν εἰς τῆς ἡμέρας τὸν θόρυβον· ἡ φύσις καὶ τὰ πετινὰ ἐξηγείροντο, ὁ ἄνθρωπος εἰσέτι ὑπνωττεν.

Ἐν ὥρᾳ τοιαύτῃ, ῥωμαλέος τις γέρων, ὑπὸ δωδεκαετοῦς παιδὸς συνωδευμένος, ἐφάνη παρὰ τὴν θύραν μεγάλου τινος περιβόλου· ἀνοίγει καὶ εἰσέρχεται εἰς λειμῶνα χλοερὸν, ὑγρὸν ἔτι ἐκ τῆς πρωϊνῆς δρόσου· ἔνθεν κἀκεῖθεν ὑπῆρχον σωροὶ χώματος, ἀτάκτως διατεθειμένοι, ὧν οἱ μὲν κατάφυτοι ἦσαν ὑπὸ χόρτου, οἱ δὲ γυμνοὶ καὶ ἔφερον ἔτι ἐπ' αὐτῶν τῆς δικέλλης τὰ ἔχνη· σταυροὶ, παρ' αὐτοὺς ἐμπεπηγμένοι, ἠγείροντο μέσῳ θάμνων λευκανθέμου, τοῦ ὁποίου τοὺς κάλυκας καὶ τὰ φύλλα ἐκόσμει μαργαρίταις ἢ δρόσος, ἐν ᾧ ἴσως αἱ ρίζαι αὐτοῦ ἦσαν βεβυθισμέναι εἰς σώματα σπηδόμενα. Νὰς μικρὸς, εἰς τὸ βάθος τοῦ λειμῶνος ὠκοδομημένος, συνεπλήρου τὸν πένθιμον τοῦτον χώρον, ἐξ οὗ ἕκαστος συμπεραίνει ὅτι κοιμητήριον ἦτο τὸ εἰκονιζόμενον.

— Δημήτρι· ἔλα' δῶ, μὴν ἦσαι ὀκνός· πάρε τὸ δικέλλι· καὶ δός μου χέρι· νὰ σκάψω τὸ μνήμα τῆς πτωχῆς ἐκείνης γοηᾶς· ποῦ προσμένει· πὸ χθές.

— ὦ! πατέρα, νὰ μοῦρισκας ἄλλῃ δουλειὰ νὰ κάμνω καὶ ἄς ἔπρηνες τὴν ζωὴ μου! τὸ ἔξυρεις, ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ σοῦ μοιάσω, ποῦ δὲν φοβεῖσαι

καὶ δὲν συγγαίνεσε τοὺς ποθαμένους ! τί διάβολο, ὅς ὅλο τὸ χωρίο μας μέσα δὲν ἔχει ἓνα χριστιανὸν ποῦ νὰ μὲ γλυτώσῃ ποῦ τὸσα βάσανα ; . . ὦς τὸ ὕστερο, καθαρὰ σοῦ τὸ λέω, ἀν δὲν πιτύχω ἴδω, θὰ πάω ἀλλοῦ νὰ ζήσω.

— Καὶ, εἰ μωρὸ, ἄσχημὴ δουλειὰ εἶναι νὰ θάπτῃς ἀνθρώπους ; δουλειὰ εὐλογημένη ποῦ τὸ Θεὸς, γιατί σώνει; ἔττι τὴν ψυχὴ σου καὶ οἱ ἀνθρώποι σ' ἔχουνε χρεῖα, γιὰτὶ ὁ καθένας δὲν μπορεῖ νὰ κάμῃ τέτοια δουλειὰ καὶ εἴ τὸ ὕστερο τί νὰ φοβηθῶ τοὺς ποθαμένους ; τί κακὸ μοῦ κάμανε τώρα τριανταεῖς χρόνους ;

— Παναγία καὶ βοήθησέ μου, ἀνεφώνησε διακόπτων τὸν γέροντα ὁ παῖς καὶ δίκην ἀπολελιθωμένου ἔμεινε, τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλώσας εἰς ἓνα τάφον καὶ ἐδείκνυεν αὐτὸν τῷ γέροντι, τρέμων ὅλος, καὶ τὰς τρίχας ἔχων ὑψωμένας, καὶ τὸ στόμα κεχρηγνός.

Ὁ νεκροθάπτης, ὡσεὶ βιάζων ἑαυτὸν νὰ φανῇ συγκαταβατικὸς πρὸς τὸν παῖδα καὶ σκωπτικῶς μειδιῶν, ἀφῆκε τὴν δίκειλλαν καὶ ἐπλησίασεν· ἀλλὰ ῥῆγος ἀκούσιον διήλθεν αὐτοῦ τὰς φλέβας, ἰδόντος παρὰ τὸν τοῖχον τοῦ κοιμητηρίου, ὅπου ἵστατο ὁ παῖς, τὸ χῶμα τάφου παλαιοῦ σαλευόμενον μετὰ κρότου.

— Ἐξ' ἀπ' ἐδῶ, Σατανᾶ ! ὑπεψιθύρισε ὁ νεκροθάπτης· ἀλλ' ὁ ἐξορκισμὸς δὲν ἤρκεσε, διότι ἀπ' ἐναντίας τὸ χῶμα ἐσαλεύθη ἐπὶ μᾶλλον, διαρρηγνύμενον ἔνθεν καὶ ἔνθεν.

Ἀπέβαλε τότε καὶ ὁ γέρον τὸ θάρρος καὶ δὲν ἐτόλμησε νὰ προβῇ μέχρι τοῦ μνήματος, ἵνα ἐξιχνιάσῃ τὴν αἰτίαν τοῦ φρικτοῦ φαινομένου· μάλιστα, ἰδὼν τὸν παῖδα ὅλαις δυνάμεσι φεύγοντα ἐκ τοῦ κοιμητηρίου, ὡς ἂν κατεδιώκετο ὑφ' ὀλοκλήρου φάλαγγος διαβόλων, ἀκουσίως παρεσύρθη εἰς τὰ ἴχνη αὐτοῦ ὠθούμενος ὑπὸ ἀκατασκέτου ὀρμῆς, κατέδωκε εἰς τὴν φυγὴν κραυγάζων :

— Ὁ ἀφωρισμένος ! . . . βοήθεια ! βοήθεια ! . . . ἓνας ἀφωρισμένος ἔχην ἀπὸ τὸ μνημα.

Ὁ παῖς, ἀκούων κατόπιν αὐτοῦ τὰ κατεσπευσμένα βήματα καὶ τὰς κραυγὰς τοῦ γέροντος, φεύγει καὶ φεύγει ἐπὶ μᾶλλον δρομαῖος, ἐπαναλέγων καὶ οὗτος ἔντρομος.

— Ὁ ἀφωρισμένος ! ὁ ἀφωρισμένος ! . . . βοήθεια δι' ὄνομα Θεοῦ.

Καὶ οὕτω ἀμόρτεροι, φεύγοντες καὶ κραυγάζοντες, εἰσέρχονται εἰς τὸ προάστειον καὶ ὡς ἐξ αὐτομάτου διευθύνονται πρὸς τὸν ἐφημέριον, οὗτινος κρούσει τὴν θύραν ῥαγδαίον, δίκην παραφρονῶν.

Ὁ θέρυθος ἐξήγειρεν οὐ μόνον τοὺς εἰρηναίους κατοίκους τῆς οἰκίας ἐκείνης, ἀλλὰ καὶ τοὺς γείτονες, οὔτινες ἡμίγυμνοι καὶ μὲ ὀφθαλμοὺς ἡμικλείετους προέκυψαν τῶν παραθύρων ἵνα μάθωσι τὴν αἰτίαν. Αἱ διακεκομ-

μόνοι καὶ ἀνκρθροὶ λέξεις τοῦ τε γέροντος καὶ τοῦ παιδός, καὶ πρὸ πάντων ἡ θέα τοῦ νεκροθάπτου, παρὰ τὸ σύνθετος ἐντρόμου παρισταμένου, διέσπειραν σύγχυσιν καὶ ἐνεποίησαν φόβον εἰς τὰς καρδίας. Ὡς ἐκ μαγείας ἐξεχύθη πανταχόθεν τὸ πλῆθος, περιστοιχοῦν τὸν οἶκον τοῦ ἐφημέριου. Ὁ αἰδασιμώτατος ἀνοίγει τὴν θύραν καὶ ἐρωτᾷ τὸν νεκροθάπτην περὶ τῶν τρεχόντων, οὗτος δὲ, συνελθὼν ἐκ τοῦ τρόμου καὶ τακτοποιήσας ὁπωσοῦν τὰς ἰδέας αὐτοῦ, ἐκτίθησι τὰς αἰτίας, δι' ἃς ἔφυγε τρέμων καὶ κραυγάζων ἐκ τοῦ κοιμητηρίου, ἐν ᾧ ἀφ' ἐτέρου ὁ παῖς, καταληφθεὶς ὑπὸ σπασμῶν, ἀναίσθητος ἔπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας τινῶν γυναικῶν.

— Ἐλα νὰ ἔορκίσῃς, γέροντά μου, ἔλα, ἔλεγεν ἀσθμαίνων ὁ νεκροθάπτης. δὲν σοῦ λέω παραμυθί· γῶ! ἂν ἤθελα νὰ παίζω, δὲν ἔρχομουν κοντά σου. ἔλα, ἔλα, τὰ κόκκαλα τοῦ κυρ Δ . . . ἔρχει τώρα 18 χρόνους· π' ἀπέθανε, ἔλα καὶ κάνουνε τὸ διάολο τέσσαρα ποκάτω 'ς τὸ μνημα' λὲς καὶ κτύπουνε γροθιὲς καὶ κλοτσῖες ἴσια π'άνω.

— Πήγαινε! πήγαινε! κραυγάζουσιν οἱ συνδραμόντες.

Καὶ οὕτως ὁ ἐφημέριος διευθύνθη πρὸς τὸ κοιμητήριον, ἐπομένου πλήθους περιέργων, ἐμπαικτῶν, δεισιδαιμόνων, εὐπείστων, ἀπίστων καὶ λοιπῶν, οἵτινες ὅλοι ἀνεξαίρετως κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥτιον ἠθάναντο ἐνδόμυχόν τινα ταραχὴν—διότι· τίς ποτε ἄνθρωπος ἔχει τὴν ψυχὴν οὕτω ἀπαθῆ, ὥστε ἀτάραχος νὰ μένῃ ἀπέναντι καὶ τοῦ ἐλαχίστου ἀνεξηγήτου γεγονότος, οὐδ' αὐτὴν τοῦλάχιστον τὴν σύγχυσιν καὶ ταραχὴν τῆς ἀμφιβολίας αἰσθανόμενος;

Μεταξὺ τῶν πολλῶν, ὅσοι ἠκολούθησαν κατὰ πόδας τὸν ἐφημέριον καὶ τὸν νεκροθάπτην, ἦσαν καὶ οἱ προύχοντες τοῦ χωρίου, διότι τὸ πρᾶγμα, αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ παράδοξον, ἐφάνη καὶ ἀρκούντως σοβαρὸν ὥστε, πρὸς τὴν τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν, νὰ διεγείρῃ καὶ τὴν τῶν ἐπιστημόνων περιέργειαν. Οὕτω λοιπὸν καὶ ὁ δημογέρον καὶ ὁ ἰατρός τοῦ προαστείου ἔσπευσαν νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ καθήκοντα, ὅσα ἐπέβαλλεν ἑκατέρῳ ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ γεγονός οὕτω σπουδαῖον.

Φθάντες εἰς τὸ κοιμητήριον, τὸ πλῆθος ὥρμησεν μὲν τὸ πρῶτον, ὑπὸ περιεργείας φερόμενοι, εἴτα δὲ, ὑπὸ αἰφνυδίου τρόμου καταληφθέντες, ἀνεχαιτίστησαν ἄλλὰ τελευταῖον, εἴτε διότι ἠσχύοντο διειδελόντες οὕτω ἐναργῶς τὴν δαιλίαν αὐτῶν, εἴτε διότι ἀμοιβηδὸν ἐνεπαρξύνοντο, προέβησαν μέχρι τοῦ τρομεροῦ σημείου ἐξ οὗ ὤρμηθη ὁ κρότος. Τὰ πάντα ἡσύχαζον! τὸ ἔδαφος ἦτον ἀκίνητον!

Ὁ νεκροθάπτης, καταισχυνθεὶς, ἔμεινεν ὡς ἐμβρόντητος, ἄλαλος καὶ ἄφωνος καὶ ἐνεύσε πρὸς τὰ κάτω τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ ὄμματα, ἅτινα μέχρι πρὸ μικροῦ ἀνέτεινεν ὑπερηφάνως, βρενθυόμενος ἐπὶ τῇ τιμῇ τοῦ προαστείου εἶναι, δίκην ἡγεμόνος, ὄλων τῶν κατοίκων τοῦ προαστείου.

— Πού εἶν' ὁ κρητισμένος ; πού τὸ μνήμα, τὸ ὁποῖον ἐσάλευσεν ὁ διάβολος ; ἐρωτᾷ ὁ ἐφημέριος, ἐπιτείνων μετ' αὐστηρότητος τὴν φωνήν. Ἐντροπή, Γεώργιε, ἐντροπή ! εἰς τὰ γηράματά σου νὰ φαίνεσαι τιποτένιος ἄνθρωπος καὶ ψεύστης, καὶ νὰ ὀνειρεύεσαι ἡμέρα ἡμερηί.

— Σοῦ ἔπρεπε φυλακῇ, προσλέγει ὁ δημογέρον, δίδτε ἀνησύχῃς τὸν κόσμον.

— Σοῦπρεπε νὰ σ' ταῖς βρέξωμεν καλαῖς ! ἀκοῦς ἐκεῖ, νὰ κάμῃ τὸν κόσμον νὰ χάσῃ τὴν ζωὴν του ᾗ τὸν φόβο ;

— Ψεύτη !

— Ἀνόητε !

— Ὅκνέ !

— Κατεργάρη !

— Χαραμυδάρη !

Ἐπεψιθύριζε τὸ πλῆθος καὶ ὁ δυστυχὴς Γεώργιος ἡσθάνιστο τὸ αἷμα ἀναβαίνον εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ ὠργίζετο ὀργὴν θεινὴν, ὅτι δὲν ἐδύνατο ν' ἀποδείξῃ ἐμπράκτως ὅσα εἶδε καὶ ὅτι δὲν ὀνειρώττει, μήτε ψευδεταί.

— Μὴ τὴν πίστιν μου, ἀφεντάδες, ἐπιφωνεῖ στερόβῃ τῇ φωνῇ καὶ συγχρόνως ἀναβαίνει ἐπὶ τοῦ μνήματος, — μὰ τὴν πίστιν μου τὸ χῶμα τοῦτο.

— καὶ ταῦτα λέγων πατάσκει σφοδρῶς διὰ τοῦ ποδὸς τὸ μέρος, ὅπερ εἶδεν κινεῖ, καὶ ἰδοὺ αἴφνης τὸ ἔδαφος ὡς ἐκ μαγείας ἀνασαλεύεται.

Ὁ Γεώργιος, πρὶν ἢ τελειώσῃ τὸν λόγον, ἐντρομος πηδᾷ πῆδημα δραμιτικώτατον, ἀπκλαττόμενος τοῦ τάφου, σὺν αὐτῷ δὲ τὸ πλῆθος ὅλον ὀπισθοχωρεῖ, μέγα ἀφίνων κενὸν μεταξὺ τούτου κἀκείνου, καὶ προτείνουσι ὅλοι τὴν κεφαλὴν, καὶ κλίνουν τὸ σῶμα, καὶ ἀκροποδητὶ ἵστανται, ἐπεσιδόμενοι ὁ μὲν ἐπὶ τοῦ δὲ, ἄφωνοι, προσεκτικοί, τρομασμένοι. Μετὰ μικρὸν, τὸ ἔδαφος σαλεύεται ἐκ νέου καὶ βικιότερον — καὶ ἰδοὺ ἐνθεν καὶ ἐνθεν διαρρήγνυται καὶ πίπτουσιν οἱ χάλικες καὶ ἐκρίζονται τὰ χόρτα, ὅφ' ὧν ἐκαλύπτετο, καὶ ἰδοὺ κρανίον ἀνθρώπου ἐξέρχεται τοῦ ῥήγματος, πῆδων καὶ κυλινδούμενον μέσῳ τοῦ πλῆθους. Κραυγαὶ φρίκης καὶ τρόμου θρονῶσι κύκλῳ καὶ τὸ πλῆθος φεύγει συνωθούμενον καὶ διαρρηγνύμενον. Ἄλλ' ὁ ἱερεὺς, ἀνώτερος πάντος φόβου καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ φαινομένου ἐρευνῶν, μετὰ τὸ πρῶτον κίνημα ἐκπλήξως, προβαίνει λέγων — ἄς ἴδωμεν — συγχρόνως δὲ καὶ τὸ κρανίον κυλινδούμενον φαίνεται χωροῦν ἴσα ἴσα πρὸς αὐτόν. Μέλαν τι σημεῖον διαφαίνεται εἰς τὸ κύλιωμα αὐτοῦ — ὁ διάβολος ! ὁ διάβολος ! κραυγάζουσιν οἱ ὄντες εἰς θέσιν. ὥστε νὰ διακρίνωσιν, οἱ δ' ἀπέχοντες ἐπαναλέγουσι τὴν ἐπιφώνησιν, καὶ ἡ φρίκη, καὶ ὁ τρόμος αὐξάνουσι, καὶ ἡ φυγὴ καὶ ὁ διασκορπισμὸς μᾶλλον δρομαῖος καὶ μᾶλλον ἀκαριαῖος. Ὁ ἱερεὺς ἐγείρει τὴν ῥάβδον ἵνα πατάξῃ τὸ κρανίον. Ἦταν αἴφνης πηδᾷ ἐξ

αὐτοῦ φεύγων μετὰ βίας καὶ εἰσδύων εἰς τὸν τάφον μέγας τις ποικίλος.

— ὦ! ὦ! καυχάζουσιν ἐκτεπληγμένοι οἱ περιστώτες καὶ, ὡς ἦν ἐπό-
μενον, εἰς τὰ ἀντικείμενα μεταπηδῶντες, ἐν ᾧ πρῶτον πάντες κατείχοντο
ὑπὸ ὑπερβολικοῦ τρόμου, αἴφνης διερχάχτησαν εἰς γέλωτας, καὶ ἡ γαλήνη
ἐπεχύθη εἰς τὸ πρόσωπόν των· μετὰ μικρὸν δὲ ἔτρεξαν πρὸς τὸ διεξωγὸς
τοῦ τάφου ὅλοι καὶ εὖρον φώλεαν ποικίλων οἷτινες ἔντρομοι ἐξεχύθησαν φεύ-
γοντες, οἱ μὲν μέσῳ τοῦ πλήθους, οἱ δὲ ἐφορμῶντες πρὸς τοὺς τοίχους τοῦ
κοιμητηρίου.

Ἐν τούτοις ὁ ἐφημέριος διατάττει τὸν Γεώργιον νὰ ἐπαναβῇ τὸ κρα-
νίον ἐν τῷ οἰκίῳ τόπῳ καὶ ἄρχεται ἀπαγγέλλων τὰς δεοῦσας εὐλογίας ἐπὶ
τοῦ διαταραχέντος καὶ βεβηλωθέντος μνήματος· ἐν ᾧ δ' ὁ Γεώργιος εὐρίσκει
τὸ ῥήγμα μέχρι τοῦ κιβωτίου, τοῦ περιέχοντος τὸν σκελετὸν τοῦ κυρίου
Δ... εἰς ὅπερ, διότι δὲν ἐχώσθη ἀρκούντως, εἰσέδυσαν οἱ ποικίλοι καὶ ἐνα-
φώλευσαν, ὁ ἱατρὸς, λαβὼν τὸ κρανίον, ὡς ἐξ αὐτομάτου καὶ ἐκ περιεργείας
ἰδιαζούσης πᾶσι ταῖς ὁμοτέχναις αὐτοῦ, ἐδόθη εἰς φυσιολογικὰς παρατηρή-
σεις... αἴφνης ἡ προσοχὴ αὐτοῦ, ἐκ παθητικῆς καὶ ἡμελημένης, γίνεται
συντονωτέρα καὶ μάλιστα ἀποσπᾷ τῶν χειλέων αὐτοῦ ἐπιφώνημα ἐκπλή-
ξεως· οἱ παρῆστές ἀποτείνονται ζητοῦντες λόγον, καὶ ὁ ἱατρὸς δεικνύει
χονδρὴν τινα καρτίδα ἐμπεπηγμένην εἰς τὸ ἰνίον καὶ ἀπὸ τοῦ κάτω μέχρι τοῦ
ἄνω μέρους τοῦ κρανίου χωροῦν, οὕτως ὥστε διήλθε διατρυπήσαν τὸν μυε-
λόν, ὅταν πρῶτον ἐνέσπῃ.

Φρίκη κατέλαβε τοὺς παρατηροῦντας καὶ πολλῶν αἱ τοίχες ὠρθώθησαν...
τρομαρὸν μυστήριον ἦτον ἐν τῷ φανερωθῆναι... ἡ χεὶρ τοῦ ὑψίστου ἐξέ-
χωσε τὸ κρανίον ἐκεῖνο, ἐπελθούσης τῆς ὥρας τῆς δικαιοσύνης· τῷ θεῷ
αὐτῆς δακτύλῳ ἐδειξε τὴν ἀλάνθαστον τοῦ ἐγγλήματος σφραγίδα. Ἡ ἀν-
θρωπίνη ἀποσιουργία διέλαθε τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν, τὰς τῶν ἀνθρώπων
ὑπονοίας—ἀλλὰ δὲν ἐδυνήθη νὰ διαφύγῃ καὶ τὴν θεῖαν δίκην. Ὅ,τι ποτὲ
ἀδύνατον ἦν νὰ φαντασθῇ ἄνθρωπος, διεφωτίσθη ἀπακαλυφθὲν ὑπὸ ἀλόγων
ζωαρίων, ἅτινα, ὅργανα ὑπάτης τινος θελήσεως, ἐξέλαψαν τὸ θῦμα καὶ
σὺν τούτῳ ἐξέχωσαν ἐκ τῶν σπλάγχχνων τῆς γῆς, ἔπου, κατὰ τὰ φαινό-
μενα, διὰ παντός ἐθεωρεῖτο τεθαμμένον αὐτὸ τὸ ὕπλον τοῦ κακούργου.
Ὅ,τι ἐγένετο ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἦλθεν εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Ὅ,τι ἐγένετο ἐν
τῷ κρυπτῷ, ἐφανερώθη, ἐκτιθέμενον εἰς τὰ ὅμματα ὁλοκλήρου μιᾶς κοινῆς,
ἐνώπιον τῶν φοβερωτέρων καὶ σεβασμιωτέρων μαρτύρων... Κρύπτεσθε,
κρύπτεσθε, ὦ ἔνοχοι!—Ὁ Θεὸς βλέπει ὑμᾶς.—Φεύγετε!—Ἐκεῖνος ἔρχε-
ται.—Ἐμπαίζετε τὴν παντοδυναμίαν αὐτοῦ!—Ἐκεῖνος πατάσσει ὑμᾶς!
— Ἄν τὸ σήμερον ὑπομειδῇ ὑμῖν, ἔρχεται τὸ φορικτὸν αἶθρον· ἂν κατορ-

ὄσαντες λησμονήσῃτε τὸ κακούργημα, βροντόεσά τις φωνὴ ἔγερει τὴν μνήμην, καὶ ἂν ἡ συνείδησις ὑμῶν κωφεύσῃ, οἱ τάφοι ἀνοίξουσιν τὰ χεῖλη ἵνα λαλήσωσι!

Β.

Ταῦτα ἐν ᾧ συμβαίνουσιν ἐν τῷ κοιμητηρίῳ, φέρε εἰσέλθωμεν εἰς τὴν μεγαλοπρεπῆ ἐκείνου οἶκον.

Πρὶν μικροῦ, ὅπισθεν τῶν δικτυωτῶν τῶν παραθύρων τοῦ οἴκου τούτου, ἔφανε τὸ κάτωχρον πρόσωπον μιᾶς γυναικὸς, παροτρυνούσης σὺν τῷ νεκροθάπτη τὸν ἐφημέριον νὰ σπεύσῃ πρὸς τὸ κοιμητήριον· ἀλλ' ἄρα ὁ Γεώργιος διηγήθη τὰ τρέξαντα, ἡ γυνὴ αὕτη, ὡς εἰ ὄφρα τρομερὸς ἔδακεν αὐτὴν, ἀπεσύρθη τοῦ παραθύρου μετὰ βίας καὶ ἄσυλον ζητοῦσα ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ ἐκρύβη ὑπὸ τὰς σινδόνας, μὴ φροντίσασα ν' ἀποβάλῃ οὐδὲ τὰς ἐμβάδας, τὰς ὁποίας ὑπεδύθη, ὅταν, ἐξεγερθεῖσα τοῦ ὕπνου, ἔνεκα τοῦ θορύβου, ἔσπευσε πρὸς τὸ παράθυρον ἵνα μάθῃ τὴν αἰτίαν. Φρικίαις σπασμωδικῇ κατέλαβεν αὐτήν, οὕτως ὥστε ἡ κλίνη σείεται ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ σώματός της· ἀμφοτέραις χερσὶ σφίγγει ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς τὸ νεκτερινὸν κάλυμμα, ὡς εἰ θέλουσα νὰ ὑπερασπισθῇ κατὰ μαχαίρας ἐπικρεμαμένης ἢ νὰ φράξῃ τὰ ὦτα κατὰ τῶν συμβαινόντων περὶ· οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας της ἐγείρουσι τὸ κάλυμμα καὶ λεπτὴ τις ἀκοή, παρατυγχάνουσα, ἐδύνατο ν' ἀκούσῃ τὸν θόρυβον αὐτῶν, βιαίως διαδεχομένων ἀλλήλους. Τὸ πλῆθος ἀπεχώρησεν, ἡ σιγὴ ἐπανῆλθε καὶ μόνον ἐλαφρὸς τις θορύβος ἐλέγχει τὰ βήματα τοῦ μακρυνομένου λαοῦ. Ἀποκαλύπτει τότε ἡ ἀθλία τὴν κεφαλὴν, σφύρει τὰς σινδόνας μέχρι στόματος καὶ κατάκειτος καὶ τρέμουσα πάντοτε, στηλώνει τὰ ὄμματα ἄγρια καὶ σπινθηροβόλα, δίκην πυρεττούσης, ἐπὶ τὴν ἀκτῖνα τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου, ἥτις εἰσέδυσεν εἰς τὸν θάλαμον διὰ τοῦ παραθύρου. Βλέπων τις τὰ ὄμματα ἐκεῖνα, προέχοντα τῶν κοιλωμάτων καὶ περισσευμένα ὑπὸ μαύρου κύκλου, τὸ κάτωχρον ἐκεῖνο πρόσωπον, ἡλωμένον ἐκ μυστικοῦ τινος καὶ ἀκαταμαχίτου τρόμου καὶ περιβεβλημένον τὴν τῶν πτωμάτων χροιάν, ἤθελεν ὑποθέσῃ ὅτι ἔχει ἐνώπιόν του μορμολύκειον ἢ σκιάν, τόσῳ ἡ τεταραγμένη ἐκείνη φυσιογνωμία, τὸν τύπον φέρουσα μυστηριώδους τινος χαρακτῆρος, ἐνεποιεῖ τρόμον καὶ φρίκην! . . . Καὶ ὅμως ἦτο ποτὲ ὡραία ἡ γυνὴ αὕτη, ναι, ὡραία, καίτοι ἐπ' αὐτῆς διεκρίνοντο τὰ ἴχνη τεσσαρακονταετῶς ἐργασίας τοῦ χρόνου, καίτοι ἀρίστῃς τις χροιά, ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτῆς κεχυμένη, τείνει πάντοτε ὑπὸ τὰ ἀπαισιώτερα χρώματα νὰ παραστήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτῆς — διότι σπαράττεται ἤδη, καταθλίβεται, ἀντιτρέπεται ἤδη ἡ ἀθλία ἐκείνη ψυχὴ . . . καὶ τὰ ἴχνη τῶν σπαργμῶν της καταχθονίως πως διαγράφονται ἐπὶ τοῦ προσώπου της — ὦ! κρύφθητι, κρύφθητι ὑπὸ τὰς σινδόνας,

ἀθλίκα! ἀλλ' ὄχι! ἐγείρεται ἐπὶ τὰ γόνατά της! ἀνακινεῖ τὴν κεφαλὴν καὶ λελυμένοι πίπτουσιν οἱ πλοκάμοι ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ τῶν ὤμων, στίλβοντες ἐκ τοῦ ραινομένου ψυχροῦ ἰδρώτος· προτείνει φρικτιῶντας τοὺς βραχίονας καὶ σιγηλῇ τῇ φωνῇ προσφέρει διακεκομμένους καὶ φρικτοὺς λόγους — λόγους πηγάζοντας ἐκ τῆς ἀλληλουχίας ἀτάκτων ἰδεῶν, ἐκ μνήμης ἀνεγειρομένης, ἥτις, συνάπτουσα τὴν ταραχὴν καὶ τὴν φρίκην τοῦ ἐνεστώτος τῷ ἐλέγχῳ καὶ τῇ ἀγωνίᾳ τοῦ παρελθόντος, ἐνσαρκώνει εἰς τὴν φαντασίαν τῆς ἀθλίας μίαν μαύρην ἱστορίαν, πλάττει ὀπτασίας συγκεχυμένας, πληρεῖ τὸ κενὸν τοῦ χρόνου, τοῦ διαρρέυσαντος ἐν τῷ μεταξύ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς παρούσης. Ὁ λόγος, διακεκομμένος καὶ πνευστιδών, φεύγει τῶν χειλέων της, οὐχὶ κατὰ θέλησιν, ἀλλ' ἐνστιγματικῶς πως, θέλων ν' ἀνακουφίσῃ τὸ ἄχθος τοῦ δριμέος διαλογισμοῦ, ὅστις καταπονεὶ καὶ τὰς φυσικὰς καὶ τὰς ἡθικὰς αὐτῆς δυνάμεις.

« Ἐλεος, ἔλεος! κραυγάζει — συγχώρησιν· μετὰ τόσα ἔτη . . . τί θέλεις; »
 » νὰ μ' ἀφανίσῃς; . . . καὶ μὴ δὲν ἠφανίσθην ἔκτοτε, ἐκ τῆς ἐπαράτου
 » ἐκείνης νυκτὸς ἀπολέσασα τὴν ψυχὴν μου; . . . σύζυγέ μου! . . . ὦ! διατί
 » νὰ γίνῃς σύζυγός μου! . . . ἥσο γέρων, γέρων ὡς πρὸς ἐμὲ, ὥστε νὰ σ'
 » ἀγαπήσω καὶ ἀρκετὰ πλούσιος ὥς νὰ μὴ ἔλθω εἰς πειρασμὸν τοῦ νὰ . . .
 » ἂ! κατηραμένη ἡ ἡμέρα καθ' ἣν πρῶτον μοῦ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν νὰ πλου-
 » τήσω! . . . ὁ Λαυρέντιος δὲν ἔπαισεν . . . ἦτο τόσῳ πτωχός, ὅταν ἤγα-
 » πῆθην ἐκ τῶν παιδικῶν μας χρόνων, ὥστε δὲν ἐδυνάμην νὰ νυμφευ-
 » θῶμεν . . . καὶ μ' ὅλον ὅτι τὸν ἠγάπων, μ' ἀπέσπασαν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας
 » τοῦ ἵνα μὲ ρίψωσιν εἰς τὰς ἰδικὰς σου . . . ὅταν δ' ἔλαβον εἰς χεῖρας τὰς
 » ἀποδείξεις τοῦ ὅτι μετὰ θάνατον μ' ἐκληροδότης τὴν περιουσίαν σου,
 » δὲν ἀντέσχον εἰς τὸν πειρασμὸν τοῦ νὰ καλέσω μέτοχον τοῦ πλοῦτου
 » σου τὸν Λαυρέντιον! . . . ὦ ἄνομος! . . . σὺ ἀνελάμβανες ἐκ τῆς ἀσθενείας
 » καὶ ἐδύνασο νὰ μεταβάλλῃς γνώμην ὑγιαίνων . . . ἐδύνασο νὰ διαθέσῃς
 » ὑπὲρ ἄλλων τὰ πλούτη σου . . . οἱ μακρυνοὶ συγγενεῖς σου ἐδύναντο νὰ σὲ
 » μεταπείσωσι καὶ νὰ σὲ διαθέσωσιν ὑπὲρ ἐκυτῶν . . . ἡ ἀνάρρωσίς σου
 » διεσκέδαζε τὰς ἐλπίδας μου . . . ναι, ναι, εἰμαι, ὑπῆρξα μικρά, κακούρ-
 » γος! . . . ἀλλ' ἔπαθα τόσα εἰς τὸ μετέπειτα! δὲν ἐχάρην στιγμὴν ἔκτοτε . . .
 » σ' ἔβλεπα πάντοτε ἐκεῖ, ἐπὶ τῆς κλίνης ἐκείνης, ὅπου ἡ ἀτονία τῆς ἀσθε-
 » νείας σ' ἐρρίπτεν εἰς λειποθυμίαν . . . καὶ ἠσθανόμην πάντοτε διερχό-
 » μένῳ μου τὰς φλέδας τὸ καταχθόνιον ῥίγος, ὅπερ μὲ κατέλαβεν, ὅταν,
 » λαβούσα ἐκ τῆς κεφαλῆς μου τὴν καρφίδα, ἐνέπηξα . . . δαίμων μὲ συνε-
 » βούλευσεν . . . αὐτὸς ἔδωκέ μου τὰς χεῖρας καὶ ἀλυστοδέτους ἔφερεν αὐ-
 » τὰς πρὸς τοὺς πλοκάμους μου . . . αὐτὸς ἐνέκρωσέ μου τὴν δεξιάν, ἵνα
 » μὴ ἀποσβῶ αὐτὴν, μὴ στέργους νὰ γίνω ὄργανον τῆς δολοφονίας! . . .

» ὦ! πῶς ἥνοιξας τοὺς ὀφθαλμούς! πῶς ἐσάλευσας τὰ χεῖλη, θέλων, κατὰ
 » τὰ φαινόμενα, νὰ μὲ καλέσῃς προδότην — καὶ δὲν ἐδυνήθης... πῶς ἦτο
 » ἀκίνητον τὸ πτώμα, τὸ ὅποιον φρικιῶσα ἐκράτουν ἐπὶ πολλὰς ὥρας εἰς
 » τὰς ἀγκάλας μου, καὶ ἠγνόουν τί νὰ πράξω καὶ δὲν ἐπίστευον μάλιστα
 » ὅτι δὲν ἐδύνατο νὰ σταθῇ ἀρ' ἐαυτοῦ... ἢ μᾶλλον δὲν ἐτόλμων νὰ τὸ
 » ἀφίσω, φοβουμένη μὴ ἴδω ἐμπράκτως καὶ πεισθῶ ὅτι ἐγὼ... σὲ κατέ-
 » στησα διὰ παντὸς ἀκίνητον... καὶ τώρα, τώρα, μετὰ παρέλευσιν τοσού-
 » του χρόνου, ἐγείρεσαι, καὶ ἐγείρεις ἀνατρέπων τὸ χῶμα, τὸ ὅποιον ἐκρυ-
 » πτε τὸ ἔγκλημά μου... ὦ! ὦ! ἡσύχασε ἐκ νέου, μὴ κινεῖσαι, μὴ ἰδῇ ὁ
 » κόσμος τὸ κρανίον σου... δὲν ἔχεις πλέον τρίχας νὰ κρύψῃς τὴν καρ-
 » ρίδα... ὦ! διατί ἐλησμόνησα νὰ τὴν ἀποσπάσω; καὶ ἐν ᾧ ἡμπόρουν,
 » διότι σ' ἐκράτουν τόσας ὥρας εἰς τὰς ἀγκάλας μου... ἀλλὰ τί ἐγνώ-
 » ριζα τότε; ἐστοχαζόμεν, ἐσυλλογιζόμεν ἐγὼ;... ὁ νοῦς ἦτο μετατο-
 » πισμένος, ἤμην ἐκτὸς ἐαυτῆς, δὲν ἠσθανόμην τίποτε... καὶ ὅμως ἐπὶ
 » τέλους ἐφώναξα: τρέξατε! τρέξατε! ἔμεινε ἀπόπληκτος... καὶ ἐδυ-
 » νήθην νὰ προσποιηθῶ! ἀλλ' ἦτο ἔνστιγμα τῆς ἀνομίας καὶ ὅχι δικαία
 » προφύλαξις διὰ ν' ἀποφύγω τὰς ἐρεῦνας... καὶ τώρα, τώρα θέλεις νὰ
 » δεῖξῃς εἰς τὸν κόσμον τὴν ἀνομίαν μου;... Λαυρέντιε, Λαυρέντιε! καὶ
 » σὺ μ' ἐθεώρησες ἀθῶον καὶ ἔγινες σύζυγός μου! καὶ ἐπλούτησες μὲ τὰ
 » χρήματα τοῦ νεκροῦ... ἀλλ' ὁ θεὸς μ' ἐτιμώρησεν ἐπὶ σοῦ! καὶ μοῦ
 » ἀπέθανες, ἀπέθανεν ἐκεῖνος διὰ τὸν ὅποιον ἐφάνευσαι ἄλλον... καὶ οὐδὲ
 » σὺ τώρα ἐξέρχου τοῦ μνήματος νὰ μὲ ὀδηγήτῃς καὶ νὰ μὲ προστατεύ-
 » σης! ὦ! ὅχι, διότι ἐκεῖ, πέραν τοῦ τάφου, εἶναι τὰ πάντα γνωστὰ, καὶ
 » ἔμαθες ἤδη ὅτι ἐπραξα... καὶ δὲν θέλεις νὰ μὲ προστατεύσῃς, διότι
 » σοῦ ἐμπνέω φρίκην... μάλιστα, ἀν' ἔξῃς, καὶ σὺ ἀκόμη ἤθελες κρυφθῇ
 » ἀπὸ προσώπου γῆς, ἵνα μὴ βλέπῃς τὸ κατηραμένον τοῦτο ὄν, τὸ ὅποιον
 » ... βοήθεια! βοήθεια!... τὸ πλῆθος ἐπανέρχεται... ἀκούω τὰ βή-
 » ματά του... δὲν λανθάνομαι, ὅχι... ὦ! ἴδων πλέον ὅλοι τὸ κρανίον
 » ἐκεῖνο... τὴν καρφίδα!... τὴν καρφίδα... ὦ! τὴν καρφίδα... — Καὶ
 ταῦτα λέγουσα, ἔξω φρενῶν ἐπῆδα ἐκ τῆς κλίνης, ἤνοιγε τρέμουσα τὸ δι-
 κτυωτὸν, δὲν ἐτόλμα νὰ προκύψῃ τὴν κεφαλὴν, ὥσπερ στιβαρά τις χεὶρ ἐσυ-
 ρεν αὐτὴν ἐκ τῶν πλοκάμων· ἐπὶ τέλους, βιάζουσα ἐαυτήν, κλίνει, βλέπει
 ... — Τὸ πλῆθος χωρεῖ ἐν σιγῇ, ὥσπερ παρηκολούθει νεκροῦ ἐκφορὰν· ὁ ἐφη-
 μέριος προηγεῖται κατηφὲς καὶ σκαπτικός· ὁ ἰατρός, λαλῶν σιγῇ τῇ φω-
 νῇ, ἔχει τὴν δεξιάν τῇ; δεξιὰ: ἐπὶ τοῦ κρανίου, ὅπου ὁ δημογέρον φέρει
 ἀνά χεῖρας ἀνεστραμμένους.

Παρήλθεν ἔκτοτε ἔτος ἓν. Καὶ σήμερον τὸ πλῆθος εἶναι συνηγμένον, καὶ σήμερον παρατηρεῖ μίαν κεφαλὴν . . . ἀλλ' ἡ κεφαλὴ αὕτη δὲν εἶναι ἄσκαρος καὶ γυμνή — καὶ σάρκας ἔχει καὶ δέρμα, καὶ ὑπὸ μακρῶν περικοσμεῖται πλοκάμων . . . καὶ κάτωθεν ῥέει αἷμα ἄφθονον· δὲν φέρει δὲ αὐτὴν ἀνὰ χεῖρας, ὡς κατὰ τὸ παρελθὼν ἔτος, ὁ δημογέρον ἢ ὁ ἰατρός — ἀλλ' ὁ δήμιος, αἰωρῶν αὐτὴν ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς τοῦ πλήθους . . . διότι ἡ θεία θύνη εἶναι ἄγρυπτος καὶ μετὰ παρέλευσιν ὀκτωκαίδεκα ἐνιαυτῶν ἐξήγειρε τὴν δικαιοσύνην τῶν ἀνθρώπων!

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΑΧΑΡΝΗΣΙΣ, κωμωδία εἰς τὴν καθομιλουμένην παραφρασθεῖσα, μετὰ προλεγομένων καὶ μικρῶν ὑποσημειώσεων πρὸς κατὰ Ἀθήναι τῆς ἐννοίας, ὑπὸ Ἰωάννου Μ. 'Ραπτάρου. — Ἐν ταῖσιν ἀγῶσιν οἱ πρεσβυανιστάμενοι ῥαπίζονται. — Οἱ δὲ γε ἐγκαταλειπόμενοι οὐ στεφανεύονται. 'Ηρ. Η'. 59. — Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις Α. Κορομηλᾶ καὶ Π. Πασπαλῆ. 1756. — Ὁ Κ. 'Ραπτάρης, εἶναι νέος, νέος πολὺ καὶ μόλις ἀπεπεράτωσε τὸν κύκλον τῶν στοιχειωδῶν αὐτοῦ σπουδῶν· ἀδικον οὖν ἔθεν, ἂν ὁ ἀναγνώστης τοῦ προκειμένου βιβλιαρίου ἡξίου μεγάλα πράγματα παρ' αὐτοῦ. Τὸ καθ' ἡμᾶς ἀπεβλέψαμεν εἰς μόνην τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν καὶ εἰς τὴν φρόνιμον ἐκλογὴν τοῦ ἔργου, διὸ καὶ περὶ ταύτης καὶ μόνης ταύτης παιούμεθα λόγον, ἐπαινοῦντες ἐπὶ τούτοις τὸν Κ. 'Ραπτάρην καὶ παραθέτοντες ἕλας τὰς ἐλλείψεις αὐτοῦ, ἃς τινας, πεπείσμεθα, καὶ αὐτὸς οὗτος δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ, διεκδικούμενος δὴθεν τελειότητα, ἣν οὐκ ἔστιν εὐρεῖν ἐν ἔργοις νεανίου κατὰ πολλὰ ὑπολειπομένου καὶ πρὸ πάντων κατὰ τὴν τριβὴν καὶ τὰς παντοδαπὰς γνώσεις, ὧν δαῖται ὁ εἰς μεταφράσεις Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ ἰδίως κωμικῶν καταγινόμενος. Ἐν τι ὀρεῖλομεν νὰ ὑπομνήσωμεν τῷ Κ. 'Ραπτάρῃ καὶ τοῦτο ἔστι συμβουλή, ἐκ καρδίας ἐφιεμένης τὴν πρόοδον αὐτοῦ ὀρρωμένη, ὡς περισκεμμένη ἔστι τῶν ἔργων αὐτοῦ ἡ ἐκλογὴ, περισκεμμένως πρέπει νὰ χωρῇ καὶ εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν πονημάτων αὐτοῦ, τοῦ μεγάλου τούτου βήματος, εἰς ὃ πάντες σπεύδομεν, ὅσοι τυχὸν ἐν νεανικῇ ἡλικίᾳ ἐπεχειρήσαμεν συγγραφῶν· διότι, ναὶ μὲν, ὡς αὐτὸς, ἀναγνωρίζομεν καὶ ἡμεῖς ὅτι ἐν ταῖσιν ἀγῶσιν οἱ ἐγκαταλειπόμενοι